

Liikuvus Euroopas

Sotsiaalkindlustusõigused **Soomes**

Euroopa Komisjon

Liikuvus Euroopas

(Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)

Sotsiaalkindlustusõigused Soomes

Seisuga 13. märts 2006

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus E.3

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Märkus:

Käesolev brošüür põhineb andmetel, mis Soome esitas 13. märtsil 2006. Seetõttu tuleb veenduda, et liikmesriigi õigusakte ei ole hiljem muudetud ning et esitatud teave on tänaseni kehtiv. Selleks pöörduge pädevate ametkondade ja asutuste poole, kelle kontaktandmed on esitatud punktis 3 „Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.

**Europe Direct on teenus,
mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Euroopa Liidu kohta leiab palju muud teavet Internetist Euroopa serveri veebilehtedelt (<http://europa.eu>).

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 92-79-03941-5

Sisukord

1. Üldteave.....	5
2. Sotsiaalkindlustuse liigid.....	7
2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised	7
2.1.1. Ümberõpe ja taastusravi.....	8
2.1.2. Taastusravitoetus.....	9
2.1.3. Vanemahüvitised.....	9
2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised	9
2.3. Matusetoetused	10
2.4. Invaliidsushüvitised	10
2.4.1. Pensioniskeem.....	10
2.4.2. Rahvapension.....	11
2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised	11
2.5.1. Vanaduspension.....	11
2.5.2. Toitjakaotuspension.....	12
2.6. Töötushüvitised	13
2.6.1. Töötutoetus.....	13
2.7. Eelpensionihüvitised	13
2.8. Pereküvitised	13
2.8.1. Peretoetused.....	13
2.8.2. Lapsehooldustoetus.....	13
2.8.3. Sünnitoetus.....	14
2.9. Mitteamakselised rahalised erihüvitised	14
2.9.1. Tööotsija toetus.....	14
2.9.2. Puudega isikute toetus.....	14
2.9.3. Lapse hooldamise toetus.....	14
2.9.4. Eluasemetoetus pensioni saajale.....	14
2.9.5. Eritoetus immigrantidele.....	14
3. Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.....	15

Üldteave

Soome sotsiaalkindlustussüsteem hõlmab elu- ja töökooha põhiseid seadusjärgseid hüvitisi.

Kõik Soomes alaliselt elavad isikud on hõlmatud pensionikindlustusega (rahvapension), tervishoiuteenustega ja ravikindlustushüvitistega, vanema- ja perehüvitistega. Teatavate elukohapõhiste hüvitiste maksmine sõltub mõnikord lisakriteeriumidest, eelkõige Soomes elamise kestusest. Vanaduspensioniskeem ning tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu kindlustamise skeem on sotsiaalkaitse harud, mis on seotud üksnes töötamisega.

Seadusjärgne pensionikindlustussüsteem Soomes hõlmab vanaduspensionit ja rahvapensionit. Nimetatud kahe skeemi hüvitiste hulka kuuluvad töövõimetus-, toitjakaotus- ja vanaduspension.

Vanaduspensionit eesmärg on tagada palgatööd teinud või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsenud töötajale elatustase, mis tal oli töötades. Vanaduspensionisüsteemi aluseks on teatav arv seadusi. Olulisim on erasektori palgatöötajate (60 % kogu töötajaskonnast) suhtes kohaldatav pensioniseadus (TyEL). Eriseadustega reguleeritakse füüsilisest isikust ettevõtjate, meremeeste ja ametnike pensione.

Rahvapensionit saamise tingimus on Soomes elamine. Nimetatud pensionit eesmärg on tagada miinimumsissetulek pensionäridele, kes ei saa muud pensionit või kelle vanaduspension on väike. Rahvapensionit vähendatakse vastavalt vanaduspensionit tõusule ning rahvapensionit ei maksta enam, kui vanaduspension ületab teatava ülemmäära (2007. aastal 915,21–1074,63 eurot kuus sõltuvalt elukohast ja perekonnaseisust).

Soomes on täiendava vabatahtliku pensioniskeemi osa suhteliselt piiratud, sest kõik palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad kuuluvad vanaduspensionisüsteemi.

Tööpensionit väljaarvutamisel arvesse võetavate sissetulekute ning makstava pensionit summa suhtes ei kehti ülemmäära.

Peretoetusi ja töötushüvitisi rahastab riik. Tööotsija toetusest poole rahastab riik ja teise poole kohalikud omavalitsused. Sissetulekust olenevaid töötushüvitisi rahastatakse tööandjate ja töötajate töötuskindlustusmaksetest, töötukassaga liitunud sissetulektest ja riigi vahenditest.

Kohalikud omavalitsused rahastavad tervishoiuteenuseid kohalike maksude ja teenuste kasutajate maksude abil. Lisaks maksab riik kohalikele omavalitsustele tervishoiu- ja sotsiaalteenusteks ettenähtud toetust. Pensionide rahastamine on tagatud tööandjate ja töötajate kindlustusmaksudega ning riigi vahenditega. Ravikindlustust rahastavad nii palgatöötajad, füüsilisest isikust ettevõtjad, tööandjad, kindlustusvõtjad kui ka riik. Õnnetusjuhtumikindlustus põhineb tööandjate makstavatel kindlustusmaksudel.

Sotsiaalkindlustuse reguleerimise ja sotsiaalkaitse üldise arengu eest vastutavad sotsiaal- ja tervishoiuministerrium. Sotsiaalkindlustussüsteemi rakendamises osalevad paljud asutused. Sotsiaalkindlustussüsteemi eripäraks on asjaolu, et osa sotsiaalkaitse haldamisest on usaldatud eraõiguslikele kindlustusseltsidele.

Sotsiaalkindlustusamet (Kansaneläkelaitos või Kela) on iseseisev avalik-õiguslik asutus, mis haldab elukohapõhist üldist sotsiaalkindlustusskeemi. Halduslikult kuulub nimetatud asutus otseselt Soome parlamendi kontrolli alla. Tervishoiuteenuseid korraldavad kohalikud omavalitsused.

Pensionikindlustusasutused, pensionikassad ja pensionifondid haldavad erasektori pensioniskeemi. Riiklik pensionikindlustuskeskus (Eläketurvakeskus või ETK) on asutus, mis vastutab vanaduspensionisüsteemi kooskõlastamise eest.

Samuti on nimetatud asutus pädev pensionide ja kindlustuse valdkonnas rahvusvahelisel tasandil. Sotsiaalkindlustuse järelevalveamet kontrollib kindlustus- ja pensioniasutuste tegevust.

Riigikassa haldab riigiteenistujate pensioniskeemi, samas kui kohalike omavalitsuste töötajad kuuluvad omavalitsuste pensioniskeemi.

Õnnetusjuhtumikindlustuse asutused vastutavad erasektori töötajate õnnetusjuhtumikindlustuse ja kutsehaiguskindlustuse eest. Riigikassa vastutab riigiteenistujate õnnetusjuhtumikindlustuse eest. Õnnetusjuhtumikindlustajate liit on õnnetusjuhtumikindlustusega seotud küsimuste eest vastutav avalik-õiguslik organisatsioon.

See on elukoha- või viibimiskohajärgne asutus vastavalt Soome rahvusvaheliste kohustustele.

Töötulekutoetused kuuluvad põhihüvitiste osas Kela pädevusse. Ametiühingutega seotud töötukassad näevad ette sissetulekuga proportsionaalsed töötulekutoetused. Nende kassadega liitumine ei ole kohustuslik.

Sotsiaalkindlustuse valdkonnas tehtud otsuste kohta võib esitada kaebuse. Kaebuste lahendamise kord ja asutused eri hüvitiste korral on esitatud järgmistes jagudes.

Sotsiaalkindlustuse liigid

2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

➔ Riiklikud tervishoiuteenused

Igal Soomes elaval isikul on õigus saada esmaseid tervishoiuteenuseid ja haiglaravi. Tervishoiuteenuseid korraldavad kohalikud omavalitsused. Õigusaktidega on kindlaks määratud teenused, mida kohalikud omavalitsused peavad kohustuslikus korras tagama. Kohalik omavalitsus võib teenuseid ise korraldada, ühineda selles osas teiste kohalike omavalitsustega või osta neid teenuseid teiselt kohalikult omavalitsuselt või mõnelt muult riiklikult või eraõiguslikult teenusepakkujalt. Kohaliku omavalitsuse korraldatavate teenuste hulka kuuluvad inimeste tervishoiualane nõustamine ja tervisekontroll, ravi, taastusraviteenused (mis ei kuulu mõne muu süsteemi alla), vaimne tervis, patsientide transport, hambaravi, nõustamisteenused, kooli- ja ülikoolitervishoid, töötervishoid ning regulaarsed uuringud ja söeluuringud.

Avalikke tervishoiuteenuseid osutavad peamiselt tervisekeskused ja haiglad. Need on eeskätt suunatud vastavas omavalitsuspiirkonnas elavatele isikutele. Tervisekeskustes osutavad ravi üldarstid. Tervisekeskuse arst või eraarst suunab oma patsiendi vajaduse korral haiglas töötava eriarsti juurde. Kiireloomulistel juhtudel on võimalik pöörduda otse haiglasse ka ilma eelnevalt üldarsti juures käimata. Võimalus oma raviarsti valida on kohalikes omavalitsustes ja tervisekeskustes erinev. Üldjuhul saab patsient ravi lähimas raviasutuses.

Esmaabi antakse patsiendile viivitamata. Ravi puhul, mis ei ole kiireloomuline, on ravitähajad kindlaks määratud seadusega. Tervisekeskustega peab nende lahtiolekuaegadel olema võimalik otse ühendust saada. Sageli on patsiendile vajalikku ravi võimalik hinnata telefonivestluse kaudu, mida võib teha ka muu tervishoiutöötaja kui arst.

Juhul kui kõnealuse hinnangu andmiseks on nõutav tervisekeskuse külastamine, peab see toimuma telefonivestlusele järgneva kolme päeva jooksul. Tervisekeskuses algab ravi tavaliselt patsiendi esimese visiidiga. Juhul kui see ei ole võimalik, tuleb ravi alustada hiljemalt kolme kuu pärast. Haiglas peab ravivajaduse hindamine algama

kolme nädala jooksul pärast patsiendi ravitaotluse saamist. Juhul kui uuringud näitavad, et patsient vajab haiglaravi, tuleb seda hakata andma hiljemalt kuus kuud pärast haiglaravi määramist. Lastele ja noortele vajalikuks peetavat ravi vaimse tervise valdkonnas tuleb anda kolme kuu jooksul. Hambaravi seisukohalt vajalikuks peetavat igasugust ravi tuleb anda mõistliku tähtaja jooksul, hiljemalt kuue kuu jooksul.

Soome tervisekeskustes nõutakse üldjuhul teatava summa maksmist. Nimetatud summa on kohalikes omavalitsustes erinev ja võib olla 11–22 eurot. Patsient, kes saab ambulatoorset ravi haiglas, peab tasuma 22 eurot konsultatsiooni kohta. Haiglapäeva hind on 26 eurot. Päevakirurgia maksab 72 eurot päevas. Pikaajalise haiguse korral määratakse tasu kindlaks peamiselt sissetulekute põhjal.

Teenused, mille eest patsient on jooksva 12kuulise perioodi jooksul maksnud juba 590 eurot (2007. aasta) on pärast seda ülemmäära tasuta. Lühiajalise ravi puhul (alla kolme kuu) raviasutuses võib see siiski olla 12 eurot ravipäeva kohta.

Kohaliku omavalitsuse tervisekomisjonile, asjakohasele asutusele või eriravi määranud asutusele on võimalik esitada raviarve korrigeerimise taotlus. Korrigeerimistaotlus tuleb esitada kirjalikult 14 päeva jooksul alates ajast, mil asjaomane isik arve kätte saab.

Patsient võib saata kaebuse asjaomase tervisekeskuse või haigla juhatajale seoses ükskõik millise küsimusega ravi ja haiglaravi kohta. Patsient võib samuti saata kaebuse meditsiinasutuste ja haiglate järelevalveametile.

➔ Ravikindlustus

Ravikindlustussüsteem hõlmab kõik Soomes elavad isikud. Palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad on teataval tingimustel kindlustatud ka juhul, kui nad alaliselt Soomes ei ela. Ravikindlustussüsteemi kaudu hüvitatakse peamiselt erasektori ravikulud, retseptiravimid ambulatoorse ravi raames ning haiguse tõttu vajalikud sõidukulud. Samuti makstakse rahalisi haigushüvitisi, rasedus- ja sünnitushüvitist ning vanemahüvitist.

Ravikindlustussüsteemi kaudu hüvitatakse samuti teatav osa eraarstide teenustasudest, haiglaravi ja meditsiinilise

abi ning füsioteraapia kuludest, psühholoogi või laboritöötajate teostatud uuringute või ambulatoorse hemodialüüsi kuludest.

Arstitasud, uuringud ja ravi hüvitatakse vastavalt lepingulistele tariifidele. Tariifid väljendavad teenustasude summat, mille sotsiaalkindlustusamet võtab hüvitamisel aluseks. Arstitasud hüvitatakse 60 % ulatuses lepingulistest tariifidest. Uuringute ja ravi puhul hüvitatakse lepingulistest tariifidest 75 % summast, millest on lahutatud kindlasummaline omavastutus (2007. aastal 13,46) arsti ettekirjutuse kohta.

Igal Soomes kindlustatud isikul on õigus saada hambaravi hüvitist. Hambaarsti teenustasud, uuringud, arsti väljakirjutatud ravimid ja sõidukulud hüvitatakse samade eeskirjade järgi kui arsti määratud ja teostatud ravi.

Ravikindlustussüsteem hüvitab osaliselt või täies mahus hüvitamisele kuuluvad ravimid, mille on ravi jooksul välja kirjutanud arst. Ravimite hüvitamine toimub kolmes kategoorias. Hüvitatakse teatav protsent ravimi maksumusest. Iga ravimi puhul, mis kuulub kõrgeimasse erihüvitise kategooriasse, maksab patsient omavastutusliku summa. Omavastutust ei ole kehtestatud ravimite puhul, mis kuuluvad põhihüvitise kategooriasse ja madalamasse erihüvitise kategooriasse.

Samuti hüvitatakse raskete haiguste raviks väljakirjutatud dieetpreparaadid ning salvid püsivate nahahaiguste raviks.

Retsepti alusel väljastatud ravimite tavahüvitismäär on 42 % ravimi hinnast. Teatavate raskete ja pikaajaliste haiguste puhul hüvitatakse ravimikuludest pärast kolme euro suuruse omavastutussumma mahaarvamist 72 või 100 %. On kehtestatud aastane maksimumsumma, mille ulatuses maksab ravimikasutaja ise ravimikulud (2007. aastal: 627,47 eurot). Kui tema kulud ületavad nimetatud maksimumsumma, hüvitatakse ravimid 100 % ulatuses, välja arvatud siiski 1,50 euro suurune omavastutussumma ravimi kohta.

Sõidukulud, millest on lahutatud kindlasummaline omavastutus (9,25 eurot), hüvitatakse iga ühest punktist teise läbitud vahemaa puhul. Sõidukulud võivad hõlmata asutusse minemist ravi saamise eesmärgil või eriarsti külastust patsiendi juurde. Juhul kui sõidukulud ületavad kalendriaasta kohta kehtestatud omavastutussummat (157,25 eurot), hüvitatakse seda summat ületav summa täielikult.

Haiguse korral makstakse päevaraha 16–67 aasta vanustele palgatöötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele. Hüvitisõigus tekib 9 tööpäeva pärast haiguse algust (v.a haiguse deklareerimise kuupäev). Päevaraha makstakse kuni 300 tööpäeva.

Hüvitist arvutatakse üldjuhul kindlustatud isiku deklareeritud ja kontrollitud sissetulekute või tema poole aasta sissetulekute põhjal. Päevaraha suurus tõuseb vas-

tavalt sissetulekute suurenemisele. Päevaraha pealt tuleb maksta tulumaksu. Tulude puudumisel võib kindlustatu pärast 55 töövõimetuspäeva saada vajaduste hindamisel põhinevaid hüvitisi (2007. aastal 15,20 eurot päevas). Vajaduste arvestamisel võetakse arvesse kindlustatu ja tema abikaasa muid sissetulekuid.

Hüvitistaotlus esitatakse sotsiaalkindlustusameti kohalikele osakonnale või töökassale. Haiguskulude hüvitis- taotlus tuleb esitada kuue kuu jooksul pärast teenustasu või ravi eest maksmist.

Ravikindlustust puudutava otsuse kohta võib alati esitada kaebuse. Kaebus tuleb esitada sotsiaalkindlustusame- tile või töökassale, kes on vaidlustatava otsuse vastu võtnud ning kes uurib otsuse korrigeerimise võimalust. Juhul kui otsuse korrigeerimiseks ei ole tingimused täi- detud, vaatab kaebuse läbi sotsiaalkindlustuse apellat- siooninõukogu.

Apellatsiooninõukogu otsus on võimalik edasi kaevata sotsiaalkindlustuskohtule.

2.1.1. Ümberõpe ja taastusravi

Sotsiaalkindlustusameti korraldatavad rehabilitatsiooniteenused hõlmavad raske puudega isikute taastusravi, kerge puudega isikute kutsealast ümberõpet ja muid valikulisi ümberõppevorme. Kui on vaja tagada või parandada raske puudega isikute töö- või funktsionaalset võimet, korraldab sotsiaalkindlustusamet lisaks ettenähtud ravile ka muid taastusraviteenuseid. Rehabilitatsioon võib olla korraldatud teraapiana või taastusravina raviasutuses. Ümberõppe kulud hüvitatakse täies mahus, nagu ka sõidukulud, mis ületavad omavastutuslikku osa.

Kerge puudega isikutel on õigus saada asjakohaseid kutsealase ümberõppe teenuseid, et vältida töövõimetuse olukorda või parandada töövõimekust ja saada paremat palka, juhul kui teatava haiguse tõttu võib lähiaastatel tekkida töövõimetuse või kui töövõime on juba oluliselt vähenenud. Ümberõpe hõlmab peamiselt ümberõppe vajaduste analüüsimist, ümberõppe läbivaatamist, koolitust ja ettevalmistust tööeluks, mis toimub raviasutustes ning mille eesmärk on säilitada ja parandada töövõimet.

Parlament määrab igal aastal kindlaks eelarve, kui palju sotsiaalkindlustusamet võib kulutada muudele tegevus- tele kui seadusega ettenähtud taastusravile ja kutsealasele ümberõppele. Eesmärk on parandada töötajate funktsionaalset võimekust taastusravi kaudu või aidata kutsealase ümberõppe kaudu kaasa nende töövõimeku- sele. Ümberõpet võib korralda vabatahtlikkuse alusel isikutele, kellel ei ole õigust saada sotsiaalkindlustusameti korraldatavaid ümberõppe teenuseid. Kõige sagedamini korraldatakse raviasutustes läbiviidavat töövõimet toeta- vat ametialast taastusravi, taastusravikursusi ja psühho- teraapiat. Psühhoteraapia on ainus tasuline teenus taas- tusravis. Seda liiki teraapiat saav patsient peab maksmata

omavastutusliku summa, mida ei nõuta aga muud liiki vabatahtliku ümberõpe puhul.

2.1.2. Taastusravitoetus

Taastusravitoetust makstakse ravi eest, mille eesmärk on töö jätkamine või tööga uuesti või esmakordselt alustamine. Üldjuhul määratakse taastusravitoetus kindlaks samadel tingimustel kui haiguspäevarahaga.

Taastusravitaotlus ja vastava toetuse taotlus esitatakse sotsiaalkindlustusametis kohalikule osakonnale. Välja arvatud vabatahtlikkuse alusel korraldatud ümberõpe, võib sotsiaalkindlustuse apellatsiooninõukogu tehtud otsuse edasi kaevata ning esitada selle kohta kaebuse sotsiaalkindlustuskohtule.

2.1.3. Vanemahüvitised

Emal on õigus saada rasedus- ja sünnitushüvitist ja vanemapuhkust ning isal vanemahüvitist ja vanemapuhkust, kui vanematel on ravikindlustus olnud Soomes vähemalt 180 päeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva. Kindlustuseperioodi muudes Euroopa Liidu liikmesriikides võetakse arvesse, et teha kindlaks, kas asjaomane isik vastab nõutavatele tingimustele. Rasedus- ja sünnitushüvitist ning vanemahüvitist makstakse kokku 263 tööpäeva jooksul. Mitmikute sünni puhul on see periood 60 päeva võrra pikem.

Rasedus- ja sünnitushüvitist makstakse 105 päeva jooksul emale. Õigus ematoetusele algab 30–50 tööpäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva. Vanematoetust makstakse järgmised 158 tööpäeva kas emale või isale, kui viimane otsustab jääda koju lapse eest hoolitsema. Vanematoetust ei või maksta isale ja emale üheaegselt. Vanematoetust saavad ka lapsendajad alla 7 aasta vanuse lapse lapsendamise korral.

Rasedal on õigus saada raseduse ajal erihüvitist, kui tema töö või töökohaga seotud kemikaalid, kiirgus või nakkushaigus võib ohustada loote arengut või rasedust. Sätet kohaldatakse üksnes juhul, kui rasedat ei ole võimalik suunata muule ametikohale.

Pärast lapse sünni võib isa taotleda isatoetust ja -puhkust kuni 18 tööpäevaks, mida ta võib rasedus- ja sünnitushüvitise ja vanemahüvitise maksmise ajal võtta välja maksimaalselt neljas osas.

Õigust isatoetusele pikendatakse 1–12 tööpäeva võrra, kui isa sai vanemahüvitise maksmise perioodil vanemahüvitist vähemalt 12 viimase tööpäeva ulatuses.

Rasedus- ja sünnitushüvitis ning vanemahüvitis on võrdne haiguspäevarahaga. Raviks ette nähtud eritoetust võivad saada lapsevanemad, kelle alla 16 aasta vanune laps saab ravi või taastusravi haiglas või teatavatel juhtudel kodus. Toetust makstakse üldiselt ühe kalendriaasta jooksul lapse kohta kokku 60 tööpäeva eest. Eritoetuse suurus lapse eest võrdub päevarahaga.

Vanemahüvitiste pealt tuleb maksta tulumaksu.

Hüvitistaotlus esitatakse sotsiaalkindlustusametis kohalikule osakonnale või töökassale. Rasedus- ja sünnitushüvitist tuleb taotleda kaks kuud enne sünnituse eeldatavat kuupäeva ning isatoetust kaks kuud enne hüvitise maksmise soovivat kuupäeva. Vanemahüvitise taotlused tuleb esitada üks kuu enne hüvitise maksmise soovivat kuupäeva.

Vanemahüvitist puudutava otsuse kohta võib esitada kaebuse. Kaebus tuleb esitada sotsiaalkindlustusametile või töökassale, kes on vaidlustatava otsuse vastu võtnud ning kes uurib otsuse korrigeerimise võimalust. Juhul kui otsuse muutmiseks ei ole tingimused täidetud, vaatab kaebuse läbi sotsiaalkindlustuse apellatsiooninõukogu. Apellatsiooninõukogu otsuse võib kaevata edasi sotsiaalkindlustuskohtule.

2.2 Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

Soomes on peamine tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamise skeem seadusjärgse ravi- ja pensionikindlustuse raames õigusaktidega ettenähtud kindlustus tööõnnetuste vastu. Kindlustus tööõnnetuste vastu annab kindlustatule õiguse saada tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud majandusliku kahju korral hüvitist. Seadusjärgset kindlustust tööõnnetuste vastu haldavad Soomes eraõiguslikud kindlustusseltsid. Kindlustusselts ei või keelduda seadusjärgse kindlustuse andmisest ja säilitamisest.

Põllumajandusettevõtjate õnnetusjuhtumikindlustus kuulub Põllumeeste pensioniameti pädevusse. Soome riigikassast makstakse hüvitisi riigiametnikele ja riigiga teenistussuhtes olevate töötajatele.

Tööandja peab kindlustama iga töötaja, kellele ta annab tööd rohkem kui 12 päeva kalendriaasta jooksul. Juhul kui tööandja ei täida seadusjärgse kindlustamise kohustust või kui tal sellist kohustust ei ole, on kahju kannatanud töötajal siiski õigus saada hüvitist õnnetusjuhtumikindlustuse seaduse alusel. Kõnealuste hüvitiste taotlused vaatab läbi ja hüvitisi maksab välja õnnetusjuhtumikindlustusamet.

Vastavalt õnnetusjuhtumikindlustuse seadusele on hüvitiseõiguse tekkimine seotud töötamisega era- või avalikus sektoris. Kindlustus hõlmab tööõnnetusi ja kutsehaigusi. Tööõnnetusena käsitletakse õnnetusjuhtumit, mis on tekkinud töö või tööga seotud asjaoludel, kodu ja töökoha vahelisel teel või tööandja määratud ülesande täitmisel või töölahetuse ajal. Kutsehaigusena käsitletakse igasugust haigust, mille peamine põhjus on väga suure tõenäosusega seotud tööga kaasneva füüsilise, bioloogilise või keemilise teguriga.

Kindlustatud on kõik era- või avalikus sektoris töötavad isikud, välja arvatud tööandja perekonnaliikmed ning

ettevõtte juhtivtöötajad, kellele isiklikult või koos pere-liikmetega kuulub üle poole ettevõttest. Üldiselt on samuti kindlustatud praktiliselt kõik üliõpilased. Üldjuhul katab õnnetusjuhtumikindlustus ka välisriiki läheta-tud töötajaid.

Kuigi ettevõtte juht ja tema perekonnaliikmed ning ees-pool nimetatud juhtivtöötajad ei ole hõlmatud kohus-tusliku õnnetusjuhtumikindlustusega, võivad nad siiski sõlmida vastavalt õnnetusjuhtumikindlustuse seadusele vabatahtliku kindlustuse, mis sisaldab kohustusliku kind-lustusega samasuguseid hüvitisi.

Seadusjärgse õnnetusjuhtumikindlustusskeemiga taga-takse põhiarstiabi ja sissetulekute kaotuse hüvitamine. Ajutise töövõimetuse korral makstakse päevaraha kuni ühe aasta jooksul. Õnnetusjuhtumile järgneva esimese nelja nädala jooksul on hüvitise suurus võrdne haigushü-vitiselega. Seejärel on päevaraha 1/360 õnnetusjuhtumi läbielanud töötaja aastapalgast. Aastapalk määratakse üldjuhul kindlaks õnnetusjuhtumi toimumise ajal saa-dud töötasu põhjal.

Juhul kui õnnetusjuhtum põhjustab rohkem kui ühe aasta kestva töövõimetuse, saab töötaja tööõnnetuspension. Tööõnnetuspension moodustab täieliku töövõime-tuse korral 85 % aastapalgast kuni 65. eluaastani ning pärast seda 70 % endisest aastapalgast.

Osalise töövõimetuse korral võidakse töötajale maksta päevaraha ja osalist tööõnnetuspension. Nimetatud hüvitised ja pension on maksustatav tulu. Raviteenuste eest saadavad hüvitised aga ei ole maksustatav tulu.

Kui õnnetusjuhtum või haigus on põhjustanud kestva üldise puude, saab töötaja ka puudega isiku hüvitist. Puudega isiku hüvitise pealt tulumaksu maksta ei pea. Surma korral makstakse lähisugulastele matusetootust ning toitjakaotuspension abikaasale ja alla 18 aasta vanustele lastele või alla 25 aasta vanustele lastele, kui nad õpivad. Toitjakaotuspension on maksustatav tulu.

Õnnetusjuhtumikindlustus katab ka taastusravi ja kutse-alase rehabilitatsiooni kulud. Kutsealase rehabilitatsiooni põhiline eesmärk on võimaldada töötajal leida sobiv tasustatav töö ja lihtsustada igapäevase eluga toimetulekut. Üldiselt on ette nähtud taastusravi või kutsealase rehabilitatsiooni seadusjärgsete kulude ja sissetulekute kaotuse hüvitamine tööõnnetuspensionini vormis.

Õnnetusjuhtumi korral peab töötaja viivitamata teavita-ma oma tööandjat, kes edastab talle tõendi kindlustuse kohta. Selle dokumendi esitamisel katab arsti määratud ravi ja ravimid õnnetusjuhtumikindlustusasutus. Tööand-ja peab saatma õnnetusjuhtumikindlustusasutusele teate õnnetusjuhtumi kohta. Selle formaalsuse täitmine võimaldab alustada hüvitise maksmist.

Juhul kui hüvitise saaja kindlustusasutuse hüvitamisot-suse vaidlustab, võib ta pöörduda tööõnnetuste hüvita-mise komisjoni poole. Kindlustusasutusel on õigus oma

otsust korrigeerida. Tööõnnetuste hüvitamise komisjoni otsuse võib vaidlustada sotsiaalkindlustuskohtus, kelle otsuse omakorda võib teatavatel juhtudel edasi kaevata ülemkohtusse.

2.3. Matusetootused

Matusetootust ei anta seadusjärgse skeemi raames, välja arvatud juhul, kui tegemist on meremeeste pensionide seaduses sätestatud hüvitisega.

Matusetootus on üksnes erasektoris töötavate töötajate pensioniseaduse ja füüsilisest isikust ettevõtjate pen-sioniseaduse kohaselt taotletav täiendav deklareeritav hüvitis.

Deklareeritava täiendava hüvitisena on matusetootust võidud ette näha üksnes isikute rühmale, nt ettevõtte töötajaskond, ning mitte konkreetsele isikule. Seda täien-davat hüvitist ei või alates 1. jaanuarist 2001 enam dekla-reerida ning laiendada uutele kindlustatud isikutele. Uued töötajad ei või seega taotleda matusetootust mitte ühegi täiendavate hüvitiste skeemi raames.

2.4. Invaliidsushüvitised

2.4.1. Pensioniskeem

Pikaajalisest töövõimetusest põhjustatud sissetuleku kaotus hüvitatakse järgmiste töövõimetuspensionidega: täieliku töövõimetuse pension, mis võib olla määratud tähtajaliselt (rehabilitatsioonitoetus) või piiramatuks ajaks, osalise töövõimetuse pension või osaline rehabili-tatsioonitoetus.

Täieliku töövõimetuse pension ja rehabilitatsioonitoetus määratakse üldjuhul pärast haiguskindlustushüvitise õiguse ärakasutamist. Töövõimetuspension võib maksta ilma eelneva haigushüvitisperioodita.

Töövõimetuspension makstakse alla 63 aasta vanusele töötajale või füüsilisest isikust ettevõtjale, kelle töövõime on haiguse, puude või tervisekahjustuse tõttu olnud puudulik kauem kui üks aasta. Juhul kui töövõime on vähenenud 3/5 võrra või enam, määratakse asjaomase-le isikule täispension. Juhul kui töövõime on vähene-nud vähemalt 2/5, makstakse asjaomasele isikule osalist pensioni.

Töövõimetus määratakse kindlaks taotleja tervisliku sei-sundi põhjal. Lisaks meditsiinilistele arvamustele võetak-se töövõimetuse hindamisel eelkõige arvesse asjaomase isiku kvalifikatsiooni, töökogemust, vanust ja võimelisust töökohta leida.

Rehabilitatsioonitoetust makstakse töötajale, kui on tõe-näoline, et puudest või haigusest põhjustatud töövõime-tusseisund tänu ravile ja taastusravile paraneb.

Rehabilitatsioonitoetust antakse ravi- ja ümberõppekava olemasolul. Rehabilitatsioonitoetuse maksmise võib peatada töövõime muutumise korral või kui toetuse saaja keeldub põhjendamatult taastusravist.

Samuti võidakse töövõime ja sissetulekute muutumise korral muuta täieliku töövõimetuse pension ja ümberõppetoetus osalise töövõimetuse pensioniks ja osaliseks ümberõppetoetuseks. Täieliku töövõimetuse pension võib moodustada kuni 40 % pensionisaaja eelnevast töötasust, osalise töövõimetuse pension aga kuni 60 %.

Töövõimetuspension arvutamisel võetakse teatavatel tingimustel arvesse tulevast ajaperioodi (riski realiseerumise ja pensioniea vahelist perioodi). Tulevase ajaperioodi tasu määratakse kindlaks riski realiseerumisele eelnenud viie aasta (võrdlusperiood) palgatulu alusel. Võrdlusperioodil võetakse arvesse üksnes Soome pensioniseaduse kohaselt kindlustatud töötasu.

Tööpensioniasutused peavad korraldama kutsealase ümberõppe püsivalt töötavatele palgatöötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele. Selleks peavad olema täiendatud järgmised tingimused: asjaomane isik on töövõimetu ja taastusravi võib soodustada tal töö uuesti alustamist või ilma taastusravita on oht, et ta lähitulevikus on täiesti töövõimetu, kuigi seda töövõimetust oleks võimalik taastusravi abil vältida.

Tööpensioniasutused maksavad rehabilitatsioonitoetust kuude eest, mil kindlustatud isik ei saa ametialase ümberõppe tõttu tasustatavat tööd teha. Pensioni saajale makstakse ümberõppe ajal suurendatud toetust.

2.4.2. Rahvapension

Rahvapension skeemi raames võib määrata töövõimetuspension 16–64 aasta vanustele Soomes elavatele töövõimetutele isikutele. Nimetatud pensioni määramine ja selle suurus ei sõltu töökohast või kindlustusmaksetest, vaid elukohast.

Töövõimetuspension jaguneb töövõimetuspensioniks endaks, tähtajaliseks rehabilitatsioonitoetuseks või personaalseks ootepensioniks.

Osalist pensioni Soomes ei eksisteeri. Soome või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikul on õigus saada töövõimetuspension, kui ta on Soomes elanud alates 16. eluaastast vähemalt kolm aastat. Teiste riikide kodanikud peavad olema pensioni saamiseks elanud Soomes pensioni määramisele eelnenud viie aasta jooksul. Alla 21 aasta vanused Soomes elavad puudega isikud saavad kõnealust pensioni sõltumata Soomes elamise ajast.

Asjaomane isik saab kitsamas tähenduses töövõimetuspension juhul, kui ta on haiguse, puude või tervisekahjustuse tõttu võimetu tegema oma tavapärasest tööd või mõnda muud samaväärset tööd. Puudega isikuteks loetakse pimedad, liikumispuudega isikud ja igapäevaelus pidevalt teise isiku abi vajavad isikud.

Töövõimetuspension hakatakse üldjuhul maksuma siis, kui isik on saanud haigushüvitist ligikaudu 300 päeva.

2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised

Üldise rahvapension skeemi raames makstakse töövõimetuspension, rehabilitatsioonitoetust ja ootepension üksnes juhul, kui asjaomane isik ei saa muud pensioni või kui pension on väike. Pensioni suurus sõltub ka Soomes elamise ajast. Täismääraga töövõimetuspension saamiseks peab 16. eluaastast kuni pensioniõiguste tekkimiseni olema Soomes elatud vähemalt 80 % ajast. Kõik alla 21 aasta vanused Soomes elavad isikud, kellel tekib puue, saavad täispension sõltumata Soomes elamise ajast. Pension võib hõlmata ravitoetust, eluasemetoetust ja ülalpeetava lapse korral võidakse maksta suurema määraga pensioni.

2.5.1. Vanaduspension

Vanaduspension skeemis on võimalik pensionile jääda 63–68 aasta vanuses. Töövõimetuspension asemel hakatakse maksuma vanaduspension, kui pensioni saaja saab 63 aasta vanuseks.

Alates 62. eluaastast võib asjaomane isik soovi korral taotleda oma pensioni varasemat väljamaksmist, kuid sel juhul saab ta väiksema määraga pensioni.

Soomes või mõnes muus Euroopa Liidu riigis elavatel isikutel, kes on saanud 65 aasta vanuseks, on õigus vanaduspensionile üldise skeemi raames.

Alates 62. eluaastast võib asjaomane isik soovi korral taotleda oma pensioni varasemat väljamaksmist. Sellisel juhul vähendatakse pensionisummat lõplikult 0,4 % võrra iga kuu kohta, mis jääb tegeliku pensionilejäämise ja seadusliku pensioniea vahele. Rahvapension väljamaksmist võib edasi lükata tavapärasele pensionieale järgnevale perioodile, mis toob kaasa makstava pensioni summa suurendamise. Soome ja teiste liikmesriikide kodanikud peavad olema Soomes elanud vähemalt kolm aastat pärast 16aastaseks saamist.

Vanaduspension skeemi raames arvestatakse alates 1. jaanuarist 2005 vanaduspensionile õigust andvaks ajavahemikuks 18 (varem 23) kuni 68 aasta vanuste (varem 65) isikute tööstaaži pikkust.

Pensionid arvutatakse aastatulu või füüsilisest isikust ettevõtjate puhul konsolideeritud aastatulu alusel. Sõltumata vanusest suurendatakse pensioni järgmiste protsentide võrra:

- 1,5 % 18–52 aastat
- 1,9 % 53–62 aastat
- 4,5 % 63–67 aastat

Töötava ja pensioni saava palgatöötaja või füüsilisest isikust ettevõtja pensioni suurendatakse 1,5 % võrra sõltu-

mata sellest, milline riik pensioni maksab. Pension suureneb samuti sissetulekust olenevatest kindlustushüvitistest (nt haiguspäevaraha) tulenevate sissetulekute alusel.

Alates 2005. aasta algusest arvestatakse pensionikindlustusstaazi alla ka diplomioõppe õpingud ja alla 3 aasta vanuse lapse kasvatamise aeg, mida rahastab riik.

Rahvapensioni üldise skeemi raames makstakse vanaduspensioni üksnes juhul, kui asjaomane isik ei saa muud pensioni või kui pension on väike. Rahvapensioni süsteemi raames käsitletakse sissetulekutena Soome ja välisriikide makstavat pensioni ning pensionilaadset püsivat hüvitist. Sissetulekutena ei käsitleta määruse EMÜ nr 1408/71 kohaldamisalasse kuuluvaid pensione, mis põhinevad sama isiku kindlustusel ning mida maksavad muud liikmesriigid. Pension võib hõlmata ravitoetust, eluasemetoetust, samuti võidakse ülalpeetava lapse korral maksta suurema määraga pensioni.

Rahvapensioni suurus sõltub samuti sellest, kui kaua on isik 16.–65. eluaasta vahel Soomes elanud. Täismääraga pensioni saamiseks peab ta olema selles vanusevahemikus Soomes elanud vähemalt 40 aastat.

2.5.2. Toitjakaotuspension

→ Pensioniskeem

Toitja kaotanud abikaasal on õigus saada kindlustatud isiku surma korral lesepensioni, kui kindlustatu oli abiellumisel alla 65 aasta vanune. Lese pensionile on õigus ka endisel abikaasal, juhul kui enne kindlustatud isiku surma oli tol endise abikaasa suhtes ülalpidamiskohustus. Registreeritud kooselu on samaväärne abieluga. Vabaabieliu elavatel isikutel ei ole õigust lese pensionile.

Toitja kaotanud abikaasa saab igal juhul lese pensioni, kui abielust pärineb laps. Lasteta abielupaari puhul on vaja, et:

- surma hetkel oleks toitja kaotanud abikaasa vähemalt 50aastane või
- toitja kaotanud abikaasa on saanud vähemalt kolm aastat töövõimetuspension.

Abielu peab olema sõlmitud enne toitja kaotanud abikaasa 50aastaseks saamist ning see peab olema kestnud vähemalt viis aastat. Toitja kaotanud abikaasa, kellel ei ole lapsi ja kes on sündinud enne 1. juulit 1950, saab lese pensioni leebematel tingimustel.

Lese pensioni maksmine lõpetatakse, kui toitja kaotanud abikaasa abiellub uuesti enne 50aastaseks saamist. Sellisel juhul makstakse talle ühekordne hüvitis kolme aasta pensioni ulatuses.

→ Rahvapensioniskeem (tavapärase toitjakaotuspension)

Lese pensioni makstakse abikaasa surma korral, juhul kui:

- surnud isik oli abiellumise hetkel alla 65 aasta vanune;
- toitja kaotanud abikaasa on alla 65 aasta vanune ja ta ei saa rahvapensioni;
- surnud kindlustatud isik oli alates 16. eluaastast elanud Soomes vastava aja jooksul: Soome ja Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud kolm aastat ning kolmandate riikide kodanikud viis aastat;
- toitja kaotanud abikaasa elab Soomes või mõnes muus liikmesriigis;
- toitja kaotanud abikaasal on või oli surnud isikuga ühine laps. Ühise lapse puudumisel makstakse pensioni üksnes juhul, kui toitja kaotanud abikaasa oli oma abikaasa surma hetkel üle 50 aasta vanune ning abiellumise ajal alla 50 aasta vanune ning abielu kestis vähemalt viis aastat.

Kõik need kriteeriumid peavad olema täidetud.

Kuue kuu jooksul makstakse lese pensioni raames algpensioni, seejärel asendatakse see pikaajalise pensioniga. Pikaajalise pensioni maksmine lõpetatakse, kui toitja kaotanud abikaasa saab 65 aasta vanuseks või kui ta hakkab saama isiklikku pensioni. Samuti lõpetatakse pensioni maksmine, kui toitja kaotanud abikaasa abiellub enne 50aastaseks saamist uuesti. Sellisel juhul makstakse talle ühekordset hüvitist kolme aasta pensioni ulatuses.

Vastavalt tööpensioni käsitlevatele õigusaktidele on igal alla 18 aasta vanusel lapsel õigus saada orvupensioni. Nimetatud pensioni makstakse surnud isiku bioloogilisele lapsele, adopteeritud lapsele ja toitja kaotanud abikaasa lapsele, kes oli leibkonna liige. Bioloogilised lapsed on võrdväärsed väljaspool abielu sündinud ja tunnustatud lastega. Hooldusperes elav laps ei saa orvupensioni.

Rahvapensioniskeemi raames makstakse orvupensioni isa ja/või ema kaotanud lapsele, kes on alla 18 aasta vanune ja elab Soomes või mõnes muus liikmesriigis. Kõnealust pensioni võidakse pensioni saaja õppimise korral maksta kuni tema 21aastaseks saamiseni. Isa ja ema kaotanud laps saab mõlema vanema eest eraldi pensioni.

Toitjakaotuspension põhineb surnud isiku saadud pensionil või pensionil, mida ta oleks saanud, juhul kui ta oleks surma kuupäevaks jäänud töövõimetuks. Lese- ja orvupension kokku ei tohi olla suurem kui surnud isiku pension. Lese pensioni arvutamisel võetakse arvesse toitja kaotanud abikaasa enda pensioni ja sissetulekuid. Kui toitja kaotanud abikaasal on alla 18 aasta vanuseid lapsi, siis nimetatud pension ja sissetulekud toitjakaotuspensionist ei mõjuta. Esimese kuue kuu jooksul makstakse lese pensioni täismääraga (algpension), kui toitja kaotanud abikaasa on alla 65 aasta vanune.

Lese pension koosneb põhisummast ja täiendavast summast. Algpension hõlmab alati põhisummat ja kindlat täiendavat summat. Kõrgema määraga kindla täiendava

summa maksmine sõltub toitja kaotanud abikaasa sissetulekust ja varast ning perekondlikust olukorrast. Pikaajaline pension sisaldab põhisummat üksnes juhul, kui toitja kaotanud abikaasa ülalpidamisel on alla 18 aasta vanune laps.

Pikaajalise pensioni täiendav summa sõltub toitja kaotanud abikaasa sissetulekutest. Algpensioni ja pikaajalise pensioni suurus sõltub samuti surnud abikaasa Soomes elamise ajast. Lese pension võib sisaldada ka eluaseme-toetust.

Orvupension sisaldab alati põhisummat. Lisaks võidakse maksta pensionilisa. Pensionilisa suurus sõltub laste muudest toitjakaotuspensionidest. Lapsed vanuses 18–20 aastat saavad üksnes põhisummat.

2.6. Töötushüvitised

2.6.1. Töötutoetus

Töötushüvitist maksab sotsiaalkindlustusamet põhitoe-tusena (2007. aastal 23,91 eurot) või töötuskindlustus-kassa osamakselise toetusena, mida arvutatakse tavapä-rase töötasu alusel, mida töötaja töötusele eelneva 10 kuu jooksul sai. Töötuskindlustuskassaga liitumine on vabatahtlik.

Põhitoetust makstakse 17–64 aasta vanustele töötutele töötajatele, kes on töötusele eelnenud 28 kuu jooksul töötanud vähemalt 43 nädalat. Füüsilisest isikust ettevõt-jad peavad töötusele vahetult eelnenud 48 kuu jooksul olema kutsealase tegevusega tegelenud 24 kuud ning see kutsealane tegevus peab olema olulise ulatusega.

Sissetulekuga seotud toetusi makstakse palgatöötajale, kes on töötuskindlustuskassaga olnud liitunud vähemalt 10 kuud enne töötuks jäämist ning kes liikmeks oleku ajal on täitnud palgatöötajate suhtes kehtivad kohustused tööhõiveperioodi osas. Füüsilisest isikust ettevõtja peab füüsilisest isikust ettevõtjate töötuskindlustuskassa liik-mena olema kutsealase tegevusega tegelenud 24 kuud.

Töötutoetus on maksustatav tulu.

Töötutoetust makstakse tööturuametis töötajana registreeritud töötule alates seitsmendast tööpäevast. Toetust makstakse viie tööpäeva eest nädalas kokku kuni 500 tööpäeva eest.

Töötutoetust, kelle puhul on täidetud tööstaažitingi-mus ja kes saab 57 aasta vanuseks enne, kui talle on makstud töötutoetust 500 päeva jooksul, säilitab õiguse toetusele kuni 60aastaseks saamiseni.

Töötutoetuse ja töötajate toetuse taotlus esitatakse sotsiaalkindlustusameti kohalikule osakonnale ning pal-gapõhise töötuspäevaraha taotlus töötuskindlustuskas-sale, kelle liige ollakse. Tööturuamet edastab sotsiaal-

kindlustusametile või töötuskindlustuskassale siduva arvumuse hüvitise tööhõivepoliitiliste eelduste kohta.

Teiste liikmesriikide töötajad, kes kasutavad oma õigust otsida tööd Soomes, peavad olema registreeritud töö-turuametis ja saatma oma toetusetaotluse sotsiaalkind-lustusameti kohalikule osakonnale.

Sotsiaalkindlustusameti või töötuskindlustuskassa otsust töötuskindlustuse kohta saab vaidlustada otsuse vastuvõtnud osakonna või kassa juures, kes uurib, kas otsust on võimalik korrigeerida. Kui nende arvates ei ole tingimused otsuse muutmiseks täidetud, vaatab kaebuse läbi töötuskindlustuskomisjon. Töötuskindlus-tuskomisjoni otsust on võimalik edasi kaevata sotsiaal-kindlustuskohtule.

2.7. Eelpensionihüvitised

Vanaduspensioni osamakselise skeemiga on ette nähtud ka osaline pension. Seda võidakse maksta 58–67 aasta vanustele kindlustatud isikutele, kes töötavad osalise tööajaga ning kes ei saa muud seadusjärgset pensioni. Toitjakaotuspension ei takista osalise pensioni maksmist. Enne 1946. aastat sündinud töötajad võivad saada oote-pensioni vanuses 56–64 eluaastat. Pensioni suurus on 50 % täistööaja ja osalise tööaja töötasu vahest.

2.8. Perekohustused

2.8.1. Peretoetused

Peretoetusi makstakse iga Soomes elava lapse kohta kuni nende 18aastaseks saamiseni.

2007. aastal oli peretoetuse suurus kuus esimese lapse kohta 100 eurot, teise lapse kohta 110,50 eurot, kolman-da lapse kohta 131 eurot, neljanda lapse kohta 151,50 eurot ja viienda ning iga järgneva lapse kohta 172 eurot. Peretoetuste pealt tulumaksu maksmine ei pea.

Toetuse taotlus esitatakse sotsiaalkindlustusameti koha-likule büroole. Sotsiaalkindlustusameti otsuse saab kae-vata edasi sotsiaalkindlustuse apellatsiooninõukogule. Apellatsiooninõukogu otsuse võib edasi kaevata sot-siaalkindlustuskohtule.

2.8.2. Lapsehooldustoetus

Alternatiivina kohaliku omavalitsuse poolt välja pakutud laste päevahoiuasutustele on igal alla 3aastast last kasva-taval perekonnal võimalus valida lapsehooldustasu (last kodus kasvatavale vanemale makstav abiraha) saamine. Sellisel juhul laieneb toetuse saamise õigus ka perekon-na teistele eelkooliealistele lastele.

Lapsehooldustoetus hõlmab põhisummat, mida maks-takse eraldi iga lapse kohta, kellel on õigus toetust saada.

Täiendavat lapsehooldustoetust makstakse aga üksnes esimese lapse puhul. Seda makstakse täies ulatuses juhtudel, kui perekonna kuusissetulek ei ületa teatavat läve sõltuvalt perekonna suuruselt.

Perekond võib taotleda lapse erahoiu toetust, kui nende eelkooliealisi lapsi hoiab kohaliku omavalitsuse tegevusloaga erahoiuteenuse pakkuja. Lapsehoiuteenuse pakkujaks võib olla eralasteaed või minilasteaed või perekonna palgatud hoidja. Erahooi toetust makstakse otse lapsehoiuteenuse pakkujale.

2.8.3. Sünnitoetus

Soomes elaval tulevasel emal on õigus saada sünnitoetust, kui ta on olnud rase vähemalt 154 päeva ja on läbinud arstliku läbivaatuse raseduse esimese nelja kuu jooksul. Sünnitoetust on õigus saada ka vanematel, kes adopteerivad alla 18 aasta vanuse lapse.

Sünnitoetuseks võib ema valikul olla kas rahaline toetus või abipakk. 2007. aastal oli sünnitoetuse suurus 140 eurot. Abipakk sisaldab riideid ja lapsehooldusvahendeid. Sünnitoetus ei ole maksustatav tulu.

Sünnitoetuse taotlus tuleb esitada sotsiaalkindlustusameti kohalikule osakonnale hiljemalt kaks kuud enne sünnituse eeldatavat kuupäeva. Lapsendajad peavad sünnitoetuse taotluse esitama enne lapse üheaastaseks saamist.

Sünnitoetuse taotluse võib esitada koos rasedus- ja sünnitustoetuse, isatoetuse, vanematoetuse või peretoetuse taotlusega. Sünnitoetuse valdkonnas on esimese astmena pädev sotsiaalkindlustuse apellatsiooninõukogu ning sellest kõrgem aste on sotsiaalkindlustuskohus.

2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised

2.9.1. Tööotsija toetus

Igal 17–64 aasta vanusel Soomes elaval töötul on õigus tööotsija toetusele, kui ta on ära kasutanud oma õiguse töötuhüvitisele või kui ta ei ole töötanud hüvitiste saamiseks nõutava perioodi jooksul.

Esmakordselt tööturule sisenevate isikute tööstaažiks arvestatakse viis kuud. Staaži olemasolu ei nõuta kutseõppeasutuste õpilastelt.

Tööotsija toetus on töötuhüvitisele võrdne hüvitis, mis sõltub olemasolevatest sissetulekutest. Sissetulekute hindamisel võetakse arvesse asjaomase isiku kõiki sissetulekuid ning tema abikaasa sissetulekute seda osa, mis jääb üle kindlaks määratud ülemmäära. Sissetulekutest sõltuva tööotsija toetuse maksmisel ajalist piirangut ei ole.

Tööotsija toetust makstakse sissetulekutest sõltumata 180 päeva pärast töötutoetuse saamist, maksimaalselt kuni 500 päeva jooksul.

Oma vanemate juures elavale töötule, kellel ei ole nõutavat tööstaaži, makstakse sõltuvalt sissetulekust 50 % tööotsija toetusest.

2.9.2. Puudega isikute toetus

Puudega isikute toetuse eesmärk on aidata 16–64 aasta vanuseid puudega isikuid rahaliselt nii nende igapäevaelus kui kutsealases tegevuses ja õpingutes. Seda toetust võidakse maksta isikutele, kes muud pensioni ei saa. Toetussumma jaguneb kolmeks.

2.9.3. Lapse hooldamise toetus¹

Lapse hooldamise toetust makstakse lapse eest, kes haiguse, puude või tervisekahjustuse tagajärjel vajab vähemalt kuue kuu jooksul ravi ja taastusravi kas erihüvitise, rahalise toetuse vms vormis. Abi antakse kolmel tasandil.

2.9.4. Eluasemetoetus pensioni saajale

Nimetatud hüvitist makstakse vähemalt 65 aasta vanusele isikule, kellel on elukoht Soomes või 16–64 aasta vanusele isikule, kellele on määratud pension.

Eluasemetoetust makstakse mõistlike majutuskulude eest, mis on seadusjärgsest omavastutuspiirist 85 % võrra suuremad. Igal aastal määrab valitsus kindlaks ülemmäärad, võttes arvesse piirkonna eluasemekulusid ja perekonna suurust. Toetuse suurus sõltub lisaks asjaomase isiku perekonnaseisust, sissetulekute suuruselt ja varast.

2.9.5. Eritoetus immigrantidele

Immigrantidele ettenähtud eritoetuse abil tagatakse elatusvahendid eakatele ja töövõimetutele immigrantidele. Nimetatud hüvitist võivad taotleda vähemalt 65 aasta vanused isikud või 21–64 aasta vanused töövõimetud isikud. Taotlejad peavad olema Soomes elanud vähemalt viis aastat. Eritoetuse suurus võrdub riikliku täispensioniga. Toetuse suurus sõltub taotleja ja tema abikaasa sissetulekutest.

¹ Euroopa Kohtu 18. oktoobri 2007. aasta otsusega (kohtuasi C-299/05) välistati kõnealuse toetuse liigitamine rahaliseks mitteosamakseliseks erihüvitiseks. Toetust käsitletakse rahalise haigushüvitisena ja selle puhul tuleb järgida sellega seonduvaid eeskirju.

Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed

Kansaneläkelaitos
(Sotsiaalkindlustusamet)

Üksikisikut puudutava teabe taotlemine:

Asjaomane kohalik osakond
(asjaomase isiku alaline elukoht või viibimiskoht)

Muu teave:

Nordenskiöldinkatu 12
PL 450, 00101 Helsinki
Tel: 020 434 11
Faks: 020 434 5058
International.affairs@kela.fi
www.kela.fi

Eläketurvakeskus
(*Riiklik pensionikeskus*)
00065 Eläketurvakeskus
Tel: 010 7511
www.etk.fi

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
(*Õnnetusjuhtumikindlustusasutuste liit*)

Bulevardi 28
00120 Helsinki
Tel: (09) 680 401
tv1@vakes.fi
www.tv1.fi

Tööpensioniasutused

Eläke-Fennia
00041 Eläke-Fennia
Tel: 010 5031

Tapiola
PL 9, 02010 Tapiola
Tel: (09) 4531

Varma
PL 1, 00098 Varma
Tel: 010 51513

Ilmarinen
00018 Ilmarinen
Tel: (09) 1841

Pensions-Alandia
PB 121, 22101 Mariehamn
Tel: (018) 29 000

Veritas
PL 133, 20101 Turku
Tel: 010 55 010

Ettevõtete juurde kuuluvad pensionikassad ja pensionifondid ning nende aadress on asjaomase tööandja aadress.

Etera
PL 20, 00241 Helsinki
Tel: 010 553 300

Maatalousyrittäjien eläkelaitos
(*Põllumeeste pensioniamet*)
PL 16, 02101 Espoo
Tel: (09) 43 511

Merimieseläkekassa
(*Meremeeste pensionikassa*)
PL 327,
00121 Helsinki
Tel: 010 633 990

Kirkon keskusrahasto (Kirkkohallitus)
(*Riiklik kirikufond (Kirikuvalitsus)*)
PL 185, 00161 Helsinki
Tel: (09) 18 021

Kuntien eläkevakuutus
(*Kohalike omavalitsuste pensionikindlustus*)
PL 425, 00101 Helsinki
Tel: 010 3141

Valtiokonttori
(*Riigikassa*)
PL 30, 00054 Valtiokonttori
Tel: (09) 77 251

Vakuutusvalvontavirasto
(*Kindlustusasutuste järelevalveamet*)
PL 449, 00101 Helsinki
Tel: (09) 415 5950

Euroopa Komisjon

**Liikuvus Euroopas (Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)
Sotsiaalkindlustusõigused Soomes – Seisuga 13. märts 2006**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 15 lk – 21 x 29,7cm

ISBN 92-79-03941-5

Kuidas ELi trükiseid tellida?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>) või Teie valitud müügiesindusest.

Meie ülemaailmse müügivõrgu kõikide esinduste nimekirja tellimiseks saatke faks numbril (+352) 2929 42 758.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/publications_en.htm

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi **trükiseid** saab alla laadida aadressilt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm

Kasutajaks saab registreeruda tasuta aadressil:

http://ec.europa.eu/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

ESmail, on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektrooniline teabeleht.

Tellida saab veebilehelt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/esmail_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social>

